

vesoljni pomor, ko ne bo ostal nihče izmed živih več pri življenju. Toda, ko je bila sila najhujša, je bila tudi pomoč božja najbližja.

Sredi ljudi je namreč vstal moder mož in jim govoril približno takole: »Ljudje božji, vrnimo se k Bogu in k delu, in oboje nam bo v blagor. Božji volji smo se uprli, ko smo hoteli živeti po svoji volji brez dela. Zato je treba, da potolažimo božjo jezo. V molitvi in spokornem delu se vrnimo k Njemu, in videli boste, da se nas usmili. Spet nam pošlje ljubo solnce, in prijetno nam bo kot takrat, ko smo še pridno delali, pa nam je tudi solnce pomagalo po volji božji pri našem delu.« •

Še bi bil mož govoril, toda srca so bila postala mehka in skesana že v trpljenju. Kot en mož je zaklicala vsa množica:

»Dà, grešili smo. Hudo smo storili. Žalili smo Gospoda. Naj se nas usmili! Oh, naj nam vrne toplo solnce!« — —

In Bog je uslišal njih klice. Ni preteklo par dni, pa se je prismejalo izza gor solnce, vse lepo in kakor novo. Oj, kakšno veselje je tedaj zavlada med ljudmi! Vsakdo je hitel na svoje delo in hvalil dobrega Boga in toplo solnce. Vsa narava je vstala k novemu življenju. Vse je prešinila nova moč. Bilo je ljudem in živini in mrtvi naravi, kot da je vstala iz mrtvega groba k novemu življenju.

»Glejte otroci,« je končal naš profesor to pripoved, »takšna je zemlja po solncu in takšna bi bila brez solnca. Zato se solnca ne bojte! Le bodite Bogu hvaležni, da nam ga vsak dan pošlje, in za njim pojdite, kjerkoli sije! Italijanski pregovor pravi: Kamor ne pride solnce, tja pride zdravnik. Pa o tem vam bom še posebej prilično kaj povedal.«

Otroci smo se zahvalili in odšli na toplo solnce, v nadi, da se kmalu spet snidemo pri starem gospodu, ki nam je znal tako umno raztolmačiti raznovrstne skrivnosti narave.

Podpolkovnik Jernej Andrejka-Livnogradski:

Kaj so kosi peli.

Moj oče je modroval, da so mu črešnje najljubše takrat, kadar visijo v svoji nepokvarjeni rdeči ali v črni opravi kakor kraguljčki na črešnjevih vejicah. Mi, mali paglavčki, ki smo stali okoli njega in poslušali to in drugo njegovo modrovanje, pa nismo bili njegovega mnenja. Komaj so se namreč začele črešnje rdečiti, smo bili urnih nog kakor veverice že na visokem črešnjevem drevesu. A vendar ne prvi. Prehiteli so nas črni kosi, ki so jim šle črešnje zelo v slast. Takrat smo se bliže seznanili s temi rumenokljuni, ki so nam bili zelo všeč. Radi bi jih bili ujeli, a bežali so pred nami vrh

visoke črešnje in slednjič odfrčali v bližnji gozd. — Sklenili smo potem, da dobimo takega ptiča na vsak način v svojo last, namreč da ga ulovimo v gnezdu, ko je še mlad in neizkušen. V to svrho smo se napotili nekega spomladanskega dne v gozd. Pot nas je peljala čez Pehčanijo in Jasen v Veliki vrh. Tam smo našli v temni hosti kosje gnezdo s tremi še golimi mladiči. Utegnili bi biti godni šele v štirinajstih dneh. Zaznamenovali smo to mesto ter se vrnili v isti smeri proti domu. Razume se, da smo si tudi to smer dobro ohranili v spominu.

Čez štirinajst dni smo spet obiskali svoje prijatelje v Velikem vrhu. Že od daleč smo čuli, kako stari vabijo mladiče, naj se izpeljejo in izleté na visoka drevesa, a mladi neizkušeni kosi še niso bili dosti pametni, da bi bili uvideli, kakšna nevarnost jim preti: počakali so nas v gnezdu.

Trije bratje smo bili. Vsak je vzel enega in ga trdo tiščal v roki, da mu ne uide. Naše veselje, da imamo kose, je bilo nepopisno. Pa kakor ni rože brez trnja, tako se je tudi naše veselje kmalu izpremenilo v strah in grozo. Sivi oblaki na nebu, ki so nas spremljali na poti v Veliki vrh, so se stemnili v grozovito črno prikazen. Začelo je strašno grmeti in se bliskati, strele so švigale in udarjale v visoka debla, dež je lil kakor iz vedra, a junaki s kosi v rokah, do kosti premočeni, smo korakali veselo dalje čez hribe in doline, čez drn in strn. Prišedši do globokega gorskega jarka, kjer je voda že precej visoko narasla, je bilo treba previdnosti. Brat Pavle je imel smolo, padel je v vodo. Da si pomaga z obema rokama, je moral izpustiti kosa, ki ga je držal v desnici. Zdaj se je pokazalo, da je bil kos že zadosti goden. Zletel je na bližnjo smrečico in se skrnil pod košatimi vejicami. Stara, ki sta nas na poti obletavala in vpila, naj jima vrnemo ugrabljene mladiče, sta oproščenega kosa sprejela z veselim žvrgolenjem in cvrčanjem, mi pa smo z dvema kosoma nadaljevali pot proti domu.

Zdi se, da je božja previdnost razsodila; pustila je rediteljem enega, nam pa dva kosa, dobro vedoč, da sta v dobrih rokah in da se jima ne bo godilo slabo. In res, Pavle, ki je imel zdaj prazne roke, je nabiral črve deževnike že kar med potjo za kosovo večerjo. Ko smo prišli domov, je solnce že zatonilo. Napitali smo kosa in ju dali potem spat v kletko.

Drugo jutro se je zbralo vse polno otrok in odraslih okoli obeh novakov. Vsak je hotel vedeti najboljše, kako treba kose negovati in kaj najrajši zobljejo. Naša kosa sta dobivala izprva črve, za pojužnik včasih črešnje, zobala pa sta rada tudi krušne drobtinice in zrnje ter pila vodo. Oba sta bila samca. Vidno sta rasla, bila zelo poslušna in dovzetna za žvižganje. Če si jima žvižgal: »Naprej zastava slave«, sta obrnila glavicí in mirno poslušala. Zdelo se je, da jima ta pesem zelo ugaja. In glej čudo! Pozimi sta jo že sama žvižgala v veselje vseh hišnih prebivalcev.

Pripotovala pa je branjevka v hišo — one vrste ženska, ki mislijo povsod le na svoj dobiček. Slišala je kosa peti: »Naprej zastava slave!« ... Čudila se je izprva, potem pa vprašala, če je kateri kos naprodaj?

Prodali smo ji enega kosa za deset tedanjih goldinarjev. Branjevka je nesla tega nenavadnega pevca v Ljubljano in ga tam prodala trgovcu za dober dobiček. Ta je pa tudi dobro ukrenil, obesil je kletko s kosom na steno pred svojo trgovino. Kos je prepeval tudi tukaj svoj: »Naprej...« in vsakdo, ki je šel mimo, je obstal in občudoval to nenavadno, patriotično kosovo petje. Radovedneži pa so vstopali tudi v trgovino in zahtevali podrobnih pojasnil o tem redkem rumenokljunu. Umevno je, da je prišel pri takih prilikah tudi trgovec na svoj račun, ker vsak teh radovednežev je tamkaj kaj kupil, že zato, da je nasitil svojo radovednost ob tem ptiču.

Ostal nam je zdaj še en kos. Oglasila se je spomlad. Vratca pri kletki so bila odprta, okno v izbi tudi ni bilo zatvorjeno. Vigred je vabila vsako živo bitje v vstajajočo naravo. Ni bilo torej zameriti soprebivalcu in narodnemu pevcu, da nas je zapustil brez slovesa in izletel v prosti ptičji svet. Potikal se je potem še nekaj časa po vrtu. Ker pa ni dobil tam nobene družice, se je preselil v bližnji gozd. Kmalu potem smo opazili našega begunca v družbi izvoljenke, katero je razveseljeval s svojim: »Naprej...«, ki si ga je prisvojil v ujetništvu.

Izvedeli smo pozneje tudi za njegovo gnezdo. Toda nismo se ga dotaknili, češ, naj le vzgaja sam svoje mladiče po znanem izreku: »Kakor so stari peli, od njih mladiči glas so vzeli!« To se je tudi uresničilo. Slišali smo prepevati kose še več let potem po vrtilih in gozdih našega okoliša našo lepo narodno himno.

Josip Vandot:

Petriha.

Že včeraj si je bil napravil Petriha svojo torbo. Prav do zadnjega kotička si jo je bil napolnil. A danes jo je kar vrgel na hrbet. Naglo se je poslovil od gospodinje in je stekel na ulico. Hitel je skozi mesto in se je ustavil šele daleč zunaj na samotni cesti. Kroginkrog se je ozrl. Ko je pa videl, da je popolnoma sam, je dvignil klobuk, pa zavriskal: »Juhuhu!«

Pa je imel popolnoma prav, da je vriskal. Konec je bilo šole, in počitnice so se smejale vseokrog. Krasno spričevalo je imel Petriha v žepu, krasno, da nihče podobnega. Drugo gimnazijo je bil dovršil, prav lepo jo je dovršil. Zdaj pa gre proti domu. Oče in mati bosta vsa vesela in srečna, ko jima pokaže tisto lepo spričevalo. In bratec in sestra bosta vriskala, ko zagledata Petriho, ki je postal že tako velik in učen gospod. Hej, to bo veselje, ko pride domov! — Seveda daleč je še do doma. Pet